

ÖÖLANTI-SARJA JATKUU

JOHAN THEORIN

Viiimeinen
ranta

Tammi

JOHAN THEORIN:

Hämärän hetki (2008)

Yömyrsky (2009)

Verikallio (2011)

Sankta Psykon kasvatit (2013)

Aarnivalkeat (2015)

Viimeinen ranta (2023)

JOHAN THEORIN
VIIMEINEN RANTA

SUOMENTANUT | OUTI MENNA

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuteos *Benvittring* ilmestyi 2021.
Copyright © Johan Theorin 2021
Published by agreement with Salomonsson Agency.
Suomenkielinen laitos © Outi Menna ja Tammi 2023
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-4718-2

*”Paha elää tekijänsä jälkeen, hyvä menee usein
hautaan luiden kanssa.”*

WILLIAM SHAKESPEARE: *Julius Caesar*

Suomentanut Lauri Sipari

ALKUSANAT

GERLOF DAVIDSSON pysähtyi ennen kuin astui huoneeseen. Hän seisoi lähes minuutin suljetun oven takana.

Hän ei aikonut varoittaa tulostaan koputtamalla vaan ajatteli kävellä suoraan sisään. Kutsumattomana vieraana, lyhyin, väsynein askelin.

Sen lisäksi, että hänen jalkansa olivat huonossa kunnossa ja hänen oli vaikea liikkua, hän oli väsynyt myös henkisesti. Etsintä, monet umpikujat, ajattelu ja matka olivat uuvuttaneet Gerlofin. Hän tarvitsi aikaa vetääkseen henkeä ja hakeakseen oman keskipisteensä kuin alusta keinuttavan myrskyn vastapainoksi. Sitten hän avaisi oven ja tekisi sen mitä oli tullut tekemään.

Hän tiesi, ettei ollut ensimmäinen. Muutkin olivat yrittäneet kertoa totuuden, mutta heidät oli vaiennettu. Montako heitä oli? Hän ei tiennyt. Hän aavisti, että monella oli ollut tiedossaan asioita, joita he eivät olleet uskaltaneet paljastaa.

Hän tiesi neljä ihmistä, jotka eivät olleet onnistuneet pysäyttämään miestä, jota hän oli menossa tapaamaan, ja ovella seisoessaan hän ajatteli heitä kaikkia.

Gurlia, teinityttöä, joka oli löydetty kuolleena järvestä.

Monaa, naista, joka oli kadonnut merellä.

Helgeä, eläkeläismiestä, joka oli hautautunut autiolla rannalle.

Ja Vilhelmiä, joka oli puukotettu kuoliaaksi yön pimeydessä hänen omassa aluksessaan.

Hän saattoi aavistella, miltä heistä oli tuntunut.

Hän henkäisi syvään ja suoristi selkänsä, veti sitten oven auki ja astui kynnyksen yli.

GURLI VESTLUND, 1939

GURLI TÄYTTÄISI keväällä seitsemäntoista, ja hän oli sopinut tapaavansa rikkaan tilallisen pojan heidän kotikylänsä laitamilla. Tapaamisen järjestäminen oli ollut hankalaa, poika oli vältellyt häntä yli kuu-kauden eikä ollut halunnut enää näyttäytyä hänen seurassaan. Lopulta tämä oli suostunut tapaamiseen tiistai-iltana kapean hiekkatien päässä syrjäisen järven rannalla, mikäli he tulisivat sinne eri matkaa.

Tie oli mutainen ja kuoppainen, ja Gurli saapui perille jalat märkinä. Hän tarvitsisi uudet kengät.

Tilallisen poika seisoi rantakaislikossa ikään kuin olisi piileskellyt mutta astui esiin hänen tullessaan. Hän pysähtyi kahden kuopan väliin, kymmenen askeleen päähän miehestä, ja kietoi hapsullista huivia tiukemmin ympärilleen.

”Vai niin”, hän sanoi vain.

Mies oikoi mustaa liiviään ja katsoi häntä arvioivasti alkaen märistä kengistä.

”Vai niin”, sanoi mieskin. Ja sitten, oltuaan pitkään vaiti: ”Miten voit?”

”Mitä luulisit?” Gurli sanoi. ”Minulla ei ole yhtään rahaa.”

”Aivan”, mies vastasi väsyneesti. ”Kelläpä sitä olisi.”

Gurli nyökkäsi kohti pimenevää horisonttia. Kohti heidän kotikylänsä, taloja ja maatiloja, jotka häämöttivät etäällä pieninä, tummina palikoina.

”Sinun perheelläsi on.”

Gurlin äänensävy oli kova, eikä mies pitänyt siitä. Kouluaikoina se oli ollut kirkas ja heleä.

”Ei meillä ole rahaa niin paljon kuin saisi olla”, hän sanoi ja tökki tyytymättömästi hiekkaa kengänkärjellään ennen kuin nosti katseensa. ”Isällä on suunnitelmia, hän haluaa investoida lisää. Eurooppaan on kuulemma tulossa maailmansota. Ja silloin voi hyötyä muiden ongelmista, matkustuksesta, säännöstelystä ja...”

Gurli räpäytti silmiään ja totesi lyhyesti:

”Minulla on ongelmia nytkin.”

Hän oli keskeyttänyt miehen, eikä tämä pitänyt keskeytyksistä.

”Mitä muka?”

”Ongelma, joka on alkanut näkyä”, Gurli jatkoi koskettaen takkinsa nappia. ”Ongelma, joka vaatii rahaa.”

Tilallisen poika katsoi Gurlin kättä ja sormien alla olevaa mahaa. Ehkä se oli hieman pyöristynyt. Hän pudisteli päätään:

”Se ei ole minun ongelmani.”

”Mutta rahat ovat sinun”, Gurli sanoi.

”Lainaa ystäviltäsi”, mies sanoi, ”Henrikalta tai Monalta tai...”

”Ei heilläkään ole rahaa”, Gurli keskeytti taas. ”Mutta yksi ero heissä on verrattuna minuun.”

”Ai mikä?”

”He pelkäävät sinua.”

Seurasi hiljaisuus.

”Voit saada muutaman kruunun junalippua varten”, mies sanoi sitten. ”Matkusta Tukholmaan, voit hoitaa ongelmiasi siellä.”

Gurli korotti äänensä tien ja kaislojen yli:

”Muutaman kruunun? Pitäisikö minun lähteä Tukholmaan muutama kruunu taskussani? Ja ruveta portoksi, niinkö?”

”Älä puhu noin kovaa”, mies sanoi hiljaa ja pälyili ympärilleen.

Tie oli edelleen autio, mutta Gurli astui uhkaavasti lähemmäs. Hänen äänensä oli hiljainen ja vakaa:

”Sinä ja sinun perheesi olette aina hankkiutuneet eroon ihmisistä, joista on teille häitää. Olette ajaneet pois naapureita ja pastoreita ja opettajia... Mutta minä pysyn täällä. Pärjään kyllä, jos vain saan rahaa.”

”No paljonko tarvitset?”

”Tuhat kruunua.”

Mies nauroi.

”Tai muuten kerron.”

Mies lakkasi nauramasta ja astui kaksi askelta Gurlia kohti.

”Sen kuin kerrot ongelmistasi, ihan kenelle haluat. Olet naimaton, joten itsepä kärsit.”

Gurli katsoi miestä hellittämättä.

”Kerron kaikesta muusta.”

”Mistä?”

”Siitä, mitä teit kymmenen vuotta sitten. Lapsille.”

Miehen hymy hyytyi, ja hänen silmänsä kapenivat.

”Varokin.”

”Moni muukin kylässämme tietää”, Gurli sanoi. ”Jos joku vain aloittaa, he puhuvat myös.”

Mies kiristeli hampaitaan ja tuijotti Gurlia.

”Sinulle on maksettu siitä, että pidät suusi kiinni.”

”Viisikymmentä kruunua”, Gurli sanoi.

Mies nyökkäsi lyhyesti.

”Se riittää. Sinunlaisillesi ihmisille.”

”Ehei.” Gurli suoristi selkänsä. ”Kukaan muu ei uskalla puhua ääneen. Mutta minä uskallan... ellet kannan vastuutasi.”

”Minä kannan vastuuni”, mies sanoi ja astui äkkiä kolme askelta eteenpäin.

Hän seisoi nyt aivan Gurlin vieressä ja nykäisi huivia niin, että se kiristyi kaulan ympärille.

”Ja sinä kannat omasi!”

Gurli kohotti käsiään, huivista oli tullut hirttoköysi.

”Päästä minut!”

Hän yritti työntää miestä pois, mutta tämä ei hievahtanutkaan vaan kiskoi entistä kovemmin.

”Et puhu mitään, Gurli... *Et hiisku sanaakaan!*”

Gurli ei saanut enää henkeä ja rimpui vastaan minkä jaksoi, mutta mies ei hellittänyt otettaan. Näytti kuin taivas olisi tummunut, järveltä puhalsi kylmä tuuli, ja mies ummisti silmänsä ja veti huivia kireämmälle, puristi silmiään kiinni ja veti ja veti ja veti...

Sitten hän yhtäkkiä havahtui ja näki taas selvästi. Gurli makasi liikkumattomana hiekalla hänen jalkojensa juuressa. Hän räpytteli

silmiään ja tähyili hytisten joka suuntaan. Maisema oli hiljainen ja autio.

Yksin, aivan yksin. Maantiellä ei näkynyt ketään juuri nyt, mutta milloin tahansa joku voisi tulla.

Häntä pelotti suunnattomasti. Gurli saattaisi pilata kaiken, jos hän ei olisi nopea.

Tee se mikä on tehtävä, olisi hänen isänsä sanonut. Järvelle oli matkaa vain viisikymmentä metriä, ja Gurli oli kevyt. Hän nosti tytön syyliinsä ja suuntasi tieltä heinikon poikki korkeaan kaislikkoon.

Hän harppoi pitkin askelin ja järveen päästyään jatkoi kahlaamista, kunnes seisoivat vyötäisiään myöten kylmässä vedessä. Vasta silloin hän kumartui ja laski taakkansa. Niin hän ajatteli: *Taakka.* Taakka, josta oli hankkiuduttava eroon...

Hän pudotti sen veteen.

Samassa Gurli yskäisi. Tyttö alkoi yskiä ja avasi silmänsä. Hän oli elossa, kylmä vesi oli saanut hänet virkoamaan.

Miehen silmissä tyttö oli kuitenkin jo kuollut, eikä hän voinut enää perääntyä. *Taakka.* Hän ummisti jälleen silmänsä, kumartui ja painoi ruumista veden alle, yhä syvemmälle kohti mutaista järven pohjaa. Hän pidätti hengitystään. Ja tuuli ujelsi ja linnut lensivät ja veden alta kohosi pintaan pieniä kuplia.

Lopulta hän suoristautui ja veti henkeä. *No niin.* Hän palasi rantaan ja tunsu olevansa kauttaaltaan jäässä. Hän käveli takaisin eri reittiä, koska alkoi heti miettiä jälkiensä peittämistä. Hiekkatiellä oli sekä hänen kengänjälkiään että Gurlin kengänjälkiä, mutta hän harjasi risulla omansa huolellisesti piiloon.

Sitten hän meni kotiin ja vaihto ylleen kuivat vaatteet kenenkään näkemättä.

Kesti kolme päivää ennen kuin ruumis löydettiin.

Hirveää, kylällä kauhisteltiin. *Niin nuori.*

Hän itse ei sanonut mitään.

Avioton ja pieniin päin. Raukka ei kai keksinyt muutakaan ratkaisua.

Tilallisen poika jatkoi elämäänsä, teki töitä, huolehti tyynesti tehtävistään ja voi yhtä hyvin kuin siihenkin asti. Ellei jopa paremmin. Hän ihaili omaa päättäväisyyttään sekä nyt että koululaisena kymmenen vuotta sitten. Hän kasvoi vähän joka kerta, kun sai raivattua tieltään jonkun hankalan ihmisen.

PAHA ELÄÄ TEKIJÄNSÄ JÄLKEEN.

"Samalla tavalla ihon alle pääsee vain Stephen King."

Östran

"Theorin kutsuu mukaan jännittävälle (ja karmivalle) reissulle öölantilaisessa ajassa ja tilassa." **Femina**

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-4718-2